

Област Перник

▶ Население (2023)	111 032
▶ Територия (кв.км)	2394
▶ Брой на населените места	171
▶ Дял на населението в градовете (%)	78,1



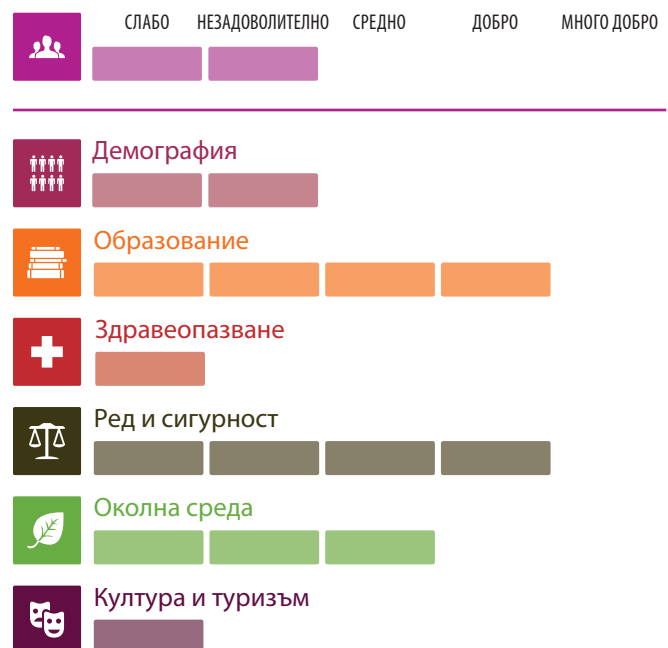
Залатите и пенсиите в област Перник продължават да се повишават, а нивото на бедност остава ниско. Работната сила е представена от сравнително висок дял от населението със средно образование. Инвестиционната активност е слаба. Перник е сред областите с най-висока гъстота на пътната настилка. Делът на населението, живеещо в селища с обществена канализация, остава висок. Средните ставки на данъците върху превозните средства и върху търговията на дребно в областта са сравнително ниски. Оценката за прозрачността в работата на общините е по-ниска от средната за страната.

Механичният прираст в областта е нарастващ и положителен, но не може да компенсират значителното намаляване на населението. Резултатите на учениците традиционно са по-ниски от средните. Перник е областта с най-малък брой легла в многопрофилните болници. Броят на престъпленията и делът на разкриваемостта им са близки до средните за страната. Обемът на образуваните битови отпадъци е най-високият в страната, но на практика целият отпадък се предава за третиране и рециклиране. Културният живот и туризмът в областта са слабо интензивни, което вероятно е свързано и с близостта ѝ до столицата.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ



СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ



ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ■■■■

Доходи и стандарт на живот ■■■■

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Перник нараства и през 2022 г., но остава относително нисък. По-високо от средното е увеличението на заплатите в областта, но и те се задържат на сравнително ниски нива. Средната годишна брутна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение достига 16,2 хил. лв. (при 21,2 хил. лв. в страната). Средната пенсия пък е една от най-високите в страната – 861 лв. (при 784 лв. средно). Причината за това е фактът, че част от жителите на областта са работили в столицата с по-високи възнаграждения, в резултат на което и пенсиите им са относително по-високи. Коефициентът на Джини за подоходното неравенство в Перник е сравнително нисък, което е типично за области с високо равнище на пенсиите. Относително ограничено остава и нивото на бедност. Делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, през 2023 г. е 15,2% (при 20,6% в страната).

Пазар на труда ■■■■

Делът на трудоспособното население в област Перник се задържа на 57,1% и продължава да е по-нисък от средния за страната (58,5%) през 2023 година. Заетостта и безработицата намаляват едновременно, но докато коефициентът на заетост остава по-нисък от средния (72,5% при 76,2% в страната), този на безработицата е по-благоприятен (4,1% при 5,3% в страната).

Работната сила е представена от сравнително висок дял от населението със средно образование. Докато 55% от хората в страната са със средно образование, в област Перник те са 66%. Същевременно висшестите остават сравнително малко, а делът на работната сила с основно и по-ниско образование се повишава и изпреварва средния за страната – 17% в областта при 15% в страната.

Инвестиции и бизнес ■■

Инвестиционната активност в областта е сравнително слаба и през 2022 година. Близостта ѝ до столицата се отразява както на броя на предприятията, така и на привлечените инвестиции. В областта функционират 55 предприятия на хиляда души от населението (при 70 на хиляда души в страната). Вътрешните и чуждестранните инвестиции се увеличават. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи достигат 2,4 хил. лв. на човек (при 4,3 хил. лв. в страната), а преките чуждестранни инвестиции – 2,5 хил. евро на човек (при 4,5 хил. евро на човек в страната). Стойността на произведената продукция също се повишава – до 112,9 хил. лв. на човек (при 122,4 хил. лв. на човек в страната).

За една година усвояването на европейски средства в областта нараства с най-големия ръст в страната, но относителният

обем на изплатените суми все още остава сравнително нисък. Към 30 юни 2024 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми в област Перник е 2191 лв. на човек (при 3175 лв. на човек в страната).

Инфраструктура ■■■■

Гъстотата на пътната и на железопътната мрежа в област Перник остава значително по-висока от средната за страната и през 2023 г.: на пътната мрежа е 24 км на 100 кв. км територия (при 18 км на 100 кв. км в страната) и е втората най-висока в страната (след тази в област Габрово), а на железопътната – 4,8 км на 100 кв. км (при 3,6 км на 100 кв. км в страната). Делът на автомагистралите и на първокласните пътища остава по-нисък – 16% (при 19% в страната).

Достъпът на домакинствата до интернет в област Перник нараства значително през последните години и през 2023 г. изпреварва средния за страната с дял от 90% в областта при 89% в страната.

Делът на населението, живеещо в селища с обществена канализация, остава висок – 80% (при 75% в страната) през 2022 година. Висока е и свързаността с пречиствателни станции за отпадъчни води – 75% (при 67% в страната).

Местни данъци ■■■

Усредненият размер на местните данъци в общините от област Перник е близък до средния в страната през 2024 г., въпреки че ставките по отделните разгледани данъци са разнопосочни. Докато средните ставки на данъците върху превозните средства и върху търговията на дребно в областта са сравнително ниски, то тези върху недвижимите жилища и имоти на юридическите лица и върху прехвърлянето на собственост са по-високи от средните.

В рамките на областта най-ниски са местните данъци в община Земен, а най-високи – в община Ковачевци.

Администрация ■■■

Самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и за предоставянето на административни услуги на „едно гише“ през 2024 г. остават под средните за страната.

Рейтингът за активна прозрачност на органите на местното самоуправление в общините от областта леко се повишава, но през 2024 г. е най-ниският в сравнение с останалите области – 54,6% (при 69,3% в страната).

Делът на собствените от общите приходи в общините в областта през 2023 г. е 25% (при 27% в страната), а покритието на общинските разходи с местни приходи достига 62% (при 74% в страната).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■

Демография ■■■

Естественият прираст на населението в област Перник остава значително по-нисък от средния за страната със стойност от -13,8‰ (при -6,8‰ в страната) през 2023 година. Механичният прираст е нарастващ и положителен (7,4‰), но не може да компенсира значителното намаляване на населението.

Бързият темп на застаряване на населението на областта се вижда и във възрастовата му структура. Делът на децата до 4-годишна възраст е 3,8% (при 4,5% в страната), а на населението над 65 години – 26,1% (при 23,8% в страната).

Гъстотата на населението е сравнително ниска – 921 души на кв. км в урбанизираните територии (при 1221 души на кв. км в страната).

Образование ■■■■■

Делът на децата в детските градини е над средния за страната. Равен на средния пък е делът на записаните в V–VII клас през 2023 година. Съответствието между професионалното образование и профила на местната икономика е над средното за страната. Съответствие се наблюдава по отношение на ниския дял на учащите и наетите в селскостопанския сектор и на високия – в строителството. Същевременно Перник е областта, в която делът на обучаващите се в ИКТ сектора и този в транспорта, складирането и пощите са сред най-високите, въпреки че и двата сектора не предоставят много регионални възможности за заетост.

Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас в областта е сравнително нисък – 35,7 т. (при 42,9 т. в страната). Резултатите на матурата по български език и литература също традиционно са по-слаби от средните – „Добър“ 4,21 (при „Добър“ 4,30 в страната). Делът на слабите оценки пък намалява значително до 6,7% (при 8,7% в страната) и е сред най-ниските в страната.

Причината за ниския брой на студентите в областта може да се търси в наличието на един университет с малък капацитет на територията на областта – Европейския политехнически университет.

Здравеопазване ■■■

Перник е най-слабо представящата се област в категорията здравеопазване. Причината за това може да се търси в близостта ѝ до столицата и в търсенето на здравни грижи именно там.

Делът на здравноосигурените лица в областта се повишава, но леко изостава от средния за страната. Броят на общопрактикуващите лекари е сравнително висок, но и през 2023 г. има недостиг на лекари специалисти.

Перник продължава да е областта с най-малък брой легла в многопрофилните болници – 2,9 на хиляда души от населението, което е над два пъти по-малко от средния брой в страната (6,1 легла на хиляда души). Използваемостта им пък е сред най-ниските в страната (заедно с тази на леглата

в област Ловеч, която пък е в близост до друга област с развито здравеопазване – област Плевен). Броят на аптеките спрямо населението също е сравнително ограничен.

Средната продължителност на живота в областта е под средната за страната. Коефициентът на детска смъртност се повишава.

Ред и сигурност ■■■■■

Натовареността на Окръжния съд в Перник е сравнително висока, а на Административния – ниска. Това се отразява и на бързината на правораздаването в областта. Делът на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок, е равен на средния за страната (91%), а на административните – изключително висок (88% при 72% в страната) през 2023 година. Гражданските дела също се решават сравнително бързо – 78% от тях приключват до 3 месеца (при 65% в страната).

Броят на престъпленията в областта и разкриваемостта им са близки до средните за страната. Регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в областта през 2023 г. са 11,7 на хиляда души от населението (при 11,3 на хиляда души в страната), а разкриваемостта им е 53% (колкото и в страната). Броят на полицитеите спрямо населението е сравнително висок.

Околна среда ■■■■■

Перник продължава да е областта с най-голям обем на образуваните битови отпадъци и през 2022 г. – 630 кг на човек годишно (при 488 кг на човек в страната). Същевременно обаче на практика целият отпадък се предава за третиране и рециклиране (при 76% в страната).

Делът на горската територия е сравнително висок (41% при 33% в страната), но нарушената територия е двойно над средната – 1,0% в областта при 0,4% в страната през 2023 година. Инсталираните ВЕИ мощности спрямо населението остават сравнително малко.

Перник е сред областите с най-малка нужда от охлаждане.

Култура и туризъм ■■■

Област Перник е със сравнително слабо проявен културен и туристически живот, което вероятно се дължи на близостта на областта до столицата.

Посещенията в кината в областта спрямо населението се свиват леко и остават под средните за страната през 2023 година. Значително по-малко на брой пък са посещенията на местните библиотеки. Посещенията на музеите отбелязват значителен ръст.

Броят на леглата в местата за настаняване е 5 на хиляда души (при 56 на хиляда души в страната), а реализираните нощувки – 428 на хиляда души (при 4167 на хиляда души в страната).

Ключови показатели за област Перник

Индикатори на икономическото развитие	2021	2022	2023	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	11 084	13 845	n.a.	25 956
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	14 074	16 188	n.a.	21 242
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	19,1	19,0	15,2	20,6
Дял на населението в трудоспособна възраст (%)	58,2	57,1	57,1	58,5
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	75,4	73,9	72,5	76,2
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече години (%)	4,6	4,3	4,1	5,3
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	11,3	14,7	17,2	14,8
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	18,0	15,5	17,1	30,5
Произведена продукция (лв./нает)	87 386	112 934	n.a.	122 377
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1641	2444	n.a.	4257
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1876	2496	n.a.	4544
Дял на населението в селища с обществена канализация (%)	79,4	79,6	n.a.	75,0
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	41,3	40,7	11,3	40,4
Покритие на общинските разходи с местни приходи (%)	63,7	69,0	62,5	74,1
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	52,4	52,4	54,6	69,3

Индикатори на социалното развитие	2021	2022	2023	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	n.a.	-16,9	-13,8	-6,8
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	n.a.	3,1	7,4	6,4
Среден успех от матурите по БЕЛ**	3,79	3,64	4,21	4,30
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	28,4	29,2	35,7	42,9
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	91,0	90,4	89,7	89,9
Средна продължителност на живота (години)***	71,4	71,3	72,1	73,5
Дял на здравноосигурените лица (%)	89,3	92,9	93,6	95,0
Население на един общопрактикуващ лекар (брой)	1595	1563	1547	1701
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на хиляда души (брой)	9,5	11,4	11,7	11,3
Дял на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок (%)	86	89	91	91
Използвана питейна вода от домакинствата от Вик (литър/човек/ден)	107	109	n.a.	103
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	531	630	n.a.	488
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	100	100	n.a.	76
Посещения в кината на хиляда души от населението	99	625	584	684
Реализирани нощувки в местата за настаняване на хиляда души (брой)	143	329	428	4167

* Данните за 2023 г. са включени в изследването от 2024 година. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2023/2024 година, а матурите са проведени през 2024 година. Същото важи и за предходните години.

*** Данните са за тригодишни периоди и се обновяват всяка година.